

Czy Polska w pełni wykonała wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka ws. detencji rodziny z Czeczenii? Stanowisko HFPC do Komitetu Ministrów Rady Europy

Helsińska Fundacja Praw Człowieka przekazała Komitetowi Ministrów Rady Europy opinię w sprawie raportu rządu na temat wykonania wyroku Europejskiego Trybunału Praw Człowieka. Chodzi o sprawę *Bistieva przeciwko Polsce*. Dotyczy ona umieszczenia w strzeżonym ośrodku rodziny uchodźców wraz z dziećmi (na 5 miesięcy i 20 dni). Trybunał w Strasburgu stwierdził naruszenie prawa do życia rodzinnego z art. 8 EKPC.

Zdaniem rządu, zobowiązania dotyczące wykonania wyroku zostały spełnione. Z praktyki HFPC, innych organizacji pozarządowych oraz krajowych instytucji praw człowieka wynika, że najlepszy interes dziecka wciąż nie jest odpowiednio brany pod uwagę w sprawach dotyczących umieszczania rodzin uchodźców w strzeżonych ośrodkach.

Sprawa dotyczy rodziny z Czeczenii

10 kwietnia 2018 r. Europejski Trybunał Praw Człowieka wydał wyrok w sprawie *Bistieva i inni przeciwko Polsce*. Sprawa dotyczyła klientów HFPC, rodziny z Czeczenii, która w 2013 r. złożyła do polskich władz wnioski o nadanie statusu uchodźcy – został on rozpatrzony negatywnie. W styczniu 2014 r. matka wraz z dziećmi została umieszczona w Strzeżonym Ośrodku dla Cudzoziemców w Kętrzynie. Podczas pobytu w ośrodku, rodzina ponownie składała wnioski o nadanie statusu uchodźcy.

Wyrok ETPC

W swoim wyroku Trybunał stwierdził naruszenie prawa do życia rodzinnego. Wskazano, że doszło do tego poprzez niewzięcie pod uwagę dobra trójki dzieci podczas decydowania o pozbawieniu wolności. Ponadto Trybunał uznał, że polskie władze powinny rozważyć zastosowanie środków wolnościowych, a detencja powinna zawsze być rozwiązaniem, po które sięga się w ostateczności. W wyroku stwierdzono również, że okres pozbawienia wolności (5 miesięcy i 20 dni) był zbyt długi.

Raport polskiego rządu

11 kwietnia 2019 r. Rząd RP przedstawił Komitetowi Ministrów raport z wykonania wyroku. W dokumencie stwierdzono, że do polskiego prawa wprowadzona została możliwość stosowania rozwiązań alternatywnych wobec umieszczenia uchodźców w strzeżonym ośrodku. Wskazano również, że rozwiązania takie są powszechnie stosowane. Rząd zaznaczył, że pracownicy służb migracyjnych zostali powiadomieni o treści wyroku. Wobec powyższego, zdaniem rządu, podjęte działania powodują, że wszelkie zobowiązania dotyczące wykonania wyroku zostały spełnione.

Stanowisko i rekomendacje HFPC ws. wykonania wyroku ETPC

HFPC skierowała do Komitetu Ministrów Rady Europy wystąpienie w omawianej sprawie. W swoim stanowisku Fundacja wskazała, że z doświadczeń organizacji pozarządowych oraz krajowych instytucji ochrony praw człowieka wynika, że w postępowaniach o umieszczenie w strzeżonym ośrodku, zasada badania najlepszego interesu dziecka nie jest w odpowiedni sposób brana pod uwagę przez polskie władze. Z dostępnych danych wynika, że w okresie 2014-2017 w strzeżonych ośrodkach przebywało

ponad 1100 dzieci. Ponadto, badania orzecznictwa polskich sądów w sprawach dotyczących detencji uchodźców wskazują, że rzadko zwracają one uwagę na indywidualną sytuację dzieci. Także ocena dobra dziecka przez sąd zazwyczaj ogranicza się do stwierdzenia, że dobro to jest zachowane, gdyż dziecko zostaje umieszczone w strzeżonym ośrodku razem z rodzicami. Ponadto, sądy zazwyczaj orzekają umieszczenie w strzeżonym ośrodku na maksymalny dopuszczalny prawem okres.

„Nie można powiedzieć, aby wyrok w sprawie Bistieva p. Polsce został wykonany. Konieczne jest przeprowadzenie dalszych działań mających na celu zapobieżenie podobnym naruszeniom” – mówi r.pr. Jacek Białas, prawnik HFPC reprezentujący cudzoziemców w postępowaniu przed ETPC. „Sprawa ma charakter precedensowy, bo wyrok ETPC jest jedynym wyrokiem organu międzynarodowego dotyczącym umieszczania uchodźców, w tym także dzieci, w strzeżonym ośrodku. Temat ten powinien być obecny w dyskusji na temat detencji dzieci uchodźców w Polsce, jak również wpłynąć na orzecznictwo polskich sądów w tej kwestii” – podsumowuje prawnik HFPC.

W swoim stanowisku HFPC wskazała na szereg rekomendacji:

- przeprowadzenie szkoleń dla sędziów i funkcjonariuszy Straży Granicznej ze stosowania zasady najlepszego interesu dziecka oraz orzecznictwa ETPC w tym zakresie;
- przygotowanie wytycznych dotyczących konkretnych działań, jakie powinny być podejmowane w każdej sprawie detencji rodzin uchodźców z dziećmi, mających na celu ochronę najlepszego interesu dziecka;
- zapewnienie, że sądy będą badać indywidualnie najlepszy interes dziecka w każdej sprawie dotyczącej umieszczenia w strzeżonym ośrodku, w tym także poprzez przesłuchiwanie dzieci jak i przeprowadzanie dowodów z opinii biegłych;
- zapewnienie, że każde postanowienie sądu w sprawie o umieszczenie rodziny w strzeżonym ośrodku będzie zawierać indywidualne rozpatrzenie sytuacji dzieci.

Ponadto, HFPC zarekomendowała Komitetowi zwrócenie się do polskiego rządu z prośbą o przedstawienie statystyk dotyczących ilości cudzoziemców umieszczonych w strzeżonych ośrodkach z uwzględnieniem ilości dzieci.

Wyrok w Strasburgu to nie koniec

Po wydaniu orzeczenia przez Europejski Trybunał Praw Człowieka nadzór nad jego wykonaniem sprawuje Komitet Ministrów Rady Europy. Organizacje pozarządowe mają możliwość przedstawiania mu swoich stanowisk. HFPC regularnie korzysta z tej możliwości. Celem wystąpień organizacji jest poinformowanie Komitetu Ministrów o działaniach podjętych na poziomie krajowym po wydaniu wyroku, wskazanie kierunków oraz rekomendacji dla władz krajowych.